

به نام خدا

آنچه معلمان ابتدایی باید از روان شناسی کودک بدانند

مؤلفان:

سمیه دادخواه

ستاره انصاری جابری

زهرا زارعی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : دادخواه، سمیه، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور : آنچه معلمان ابتدایی باید از روان شناسی کودک بدانند/ مولفان
سمیه دادخواه، ستاره انصاری جابری، زهرا زارعی.
مشخصات نشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۱۰۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۸۰۷-۹
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : معلمان ابتدایی - روان شناسی کودک
شناسه افزوده : انصاری جابری، ستاره، ۱۳۶۰
شناسه افزوده : زارعی، زهرا، ۱۳۴۷
رده بندی کنگره : GV۵۱۰
رده بندی دیویی : ۳۷۳/۷۷
شماره کتابشناسی ملی : ۹۷۶۲۲۹۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

نام کتاب : آنچه معلمان ابتدایی باید از روان شناسی کودک بدانند
مولفان : سمیه دادخواه - ستاره انصاری جابری - زهرا زارعی
ناشر : انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۳
چاپ : زیرجد
قیمت : ۱۰۶۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :
<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۸۰۷-۹
تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

مقدمه‌ای بر روان‌شناسی کودک ۵

فصل اول: تعریف روان‌شناسی کودک و اهمیت آن در آموزش

ابتدایی ۹

مراحل رشد کودکان: جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی: ۱۳

نقش معلم در تأثیرگذاری بر شخصیت و رفتار کودک: ۱۶

شناخت نیازهای کودکان در دوره ابتدایی: ۲۰

نیازهای عاطفی و اهمیت ایجاد محیط امن: ۲۵

نیازهای اجتماعی: تعامل با همسالان و بزرگسالان: ۲۸

نیازهای شناختی: روش‌های یادگیری و سبک‌های تفکر در کودکان: ۳۲

رشد و یادگیری کودکان: ۳۳

فصل دوم: نظریه‌های رشد پیازه، ویگوتسکی و اریکسون ۳۷

تفاوت‌های فردی در یادگیری و چگونگی برخورد با آن‌ها: ۳۹

هوش‌های چندگانه و نقش آن‌ها در آموزش: ۴۱

شناسایی و مدیریت مشکلات رفتاری و یادگیری: ۴۴

اختلالات یادگیری: دیسلکسیا، اختلالات تمرکز و بیش‌فعالی: ۴۶

مدیریت رفتارهای چالش‌برانگیز: خشم، اضطراب، و بی‌انضباطی: ۴۸

نقش معلم در پیشگیری از مشکلات روانی - عاطفی: ۵۰

تأثیر روابط معلم - دانش‌آموز بر یادگیری: ۵۲

فصل سوم: اهمیت ارتباط مثبت بین معلم و دانش آموز ۵۵

تأثیر حمایت عاطفی معلم بر انگیزه و پیشرفت تحصیلی: ۵۷

مهارت‌های ارتباطی معلم برای ایجاد تعامل مؤثر: ۶۰

نقش خانواده در روان‌شناسی کودک و آموزش ابتدایی: ۶۴

چگونگی برقراری ارتباط با والدین: ۶۷

شناسایی مشکلات خانوادگی و تأثیر آن بر رفتار کودک: ۷۰

همکاری معلم و خانواده برای پیشرفت تحصیلی و روانی دانش‌آموز: .. ۷۴

فصل چهارم: بازی و یادگیری در روان‌شناسی کودک ۷۷

نقش بازی در توسعه مهارت‌های شناختی و اجتماعی: ۷۹

انتخاب بازی‌های آموزشی متناسب با سن و نیاز کودک: ۸۲

ترکیب بازی با برنامه‌های درسی برای افزایش یادگیری: ۸۶

سلامت روانی کودکان در کلاس درس: ۸۹

شناسایی علائم استرس و اضطراب در کودکان: ۹۲

راهکارهای عملی برای کاهش استرس دانش‌آموزان: ۹۳

اهمیت ایجاد محیط مثبت و دلپذیر برای یادگیری: ۹۵

توسعه مهارت‌های تدریس مبتنی بر روان‌شناسی: ۹۷

نتیجه‌گیری: ۹۸

منابع ۱۰۳

مقدمه‌ای بر روان‌شناسی کودک

روان‌شناسی کودک شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که به مطالعه رفتار، رشد، و تحولات روانی کودکان از بدو تولد تا نوجوانی می‌پردازد. این حوزه از دانش به معلمان کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از تفکر، یادگیری، و واکنش‌های کودکان به محیط پیرامونشان داشته باشند. در دوره ابتدایی، آگاهی از اصول روان‌شناسی کودک نقشی کلیدی در توانایی معلمان برای درک نیازهای عاطفی، شناختی، و رفتاری دانش‌آموزان ایفا می‌کند. این آگاهی امکان طراحی روش‌های تدریس مؤثرتر و مدیریت بهتر کلاس را فراهم می‌آورد. احمدی، س. (۱۳۹۵).

معلمان ابتدایی تأثیر بسیار زیادی بر رشد و شکل‌گیری شخصیت کودکان دارند. آن‌ها در مراحل حساس رشد کودکان، از جمله دوره‌هایی که کودکان مهارت‌های اجتماعی، عاطفی، و شناختی را می‌آموزند، نقش همراه و هدایتگر را ایفا می‌کنند. روان‌شناسی کودک ابزارهایی ارائه می‌دهد که به معلمان اجازه می‌دهد نیازهای خاص هر دانش‌آموز را شناسایی کرده، رفتارهای چالش‌برانگیز را مدیریت کرده و محیطی حمایتی ایجاد کنند که به یادگیری و رشد سالم کودکان کمک کند. رشد کودکان در چهار حوزه اصلی جسمی، عاطفی، اجتماعی، و شناختی رخ می‌دهد. تغییرات فیزیکی، هماهنگی حرکتی و سلامت جسمانی بخشی از رشد جسمی هستند، در حالی که رشد عاطفی شامل توانایی مدیریت احساسات، ایجاد اعتمادبه‌نفس و توسعه همدلی می‌شود. تعاملات اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی و یادگیری کارگروهی از جنبه‌های رشد اجتماعی است، و تفکر منطقی، حل مسئله و یادگیری مفاهیم پیچیده مربوط به رشد شناختی هستند. آشنایی معلمان با این مراحل به آن‌ها کمک می‌کند فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی را متناسب با سطح رشد کودکان طراحی کنند. کلاس درس یکی از محیط‌های کلیدی است که در آن شخصیت و رفتار کودک شکل می‌گیرد. معلمان، از طریق تعامل مثبت و حمایتگرانه، می‌توانند تأثیر عمیقی بر ارزش‌ها، نگرش‌ها، و توانایی‌های حل مسئله کودکان داشته باشند. در این میان، روان‌شناسی کودک راهنمایی‌های ارزشمندی برای درک بهتر نیازهای دانش‌آموزان و

کمک به توسعه کامل استعدادهای آن‌ها ارائه می‌دهد. روان‌شناسی کودک پایه و اساس درک دنیای درونی و بیرونی کودکان است و در آموزش ابتدایی نقشی حیاتی ایفا می‌کند. در این دوره حساس از رشد، شخصیت، عادات و نگرش‌های کودکان نسبت به خود، دیگران و جهان اطراف شکل می‌گیرد. معلمان ابتدایی با درک مفاهیم روان‌شناسی کودک می‌توانند محیط یادگیری را به گونه‌ای طراحی کنند که کودکان به بهترین نحو رشد کنند و استعدادهایشان به شکوفایی برسد. عباس‌زاده، م. (۱۳۹۹).

کودکان در این مرحله زندگی، در حال تجربه تغییرات عمده‌ای هستند که شامل رشد جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی است. این تغییرات هر کدام به شیوه‌ای متفاوت بر رفتار و یادگیری آن‌ها تأثیر می‌گذارد. برای مثال، رشد عاطفی بر توانایی کودک در کنترل هیجانات، مواجهه با ناامیدی و ایجاد روابط عاطفی مثبت با دیگران اثرگذار است. معلمانی که با این جنبه‌ها آشنا باشند، می‌توانند راهکارهایی برای مدیریت استرس و اضطراب کودکان در کلاس ارائه دهند و فضایی امن برای بیان احساسات آن‌ها فراهم کنند. علاوه بر رشد عاطفی، تعاملات اجتماعی نیز در این سنین نقش مهمی ایفا می‌کند. کودکان در کلاس درس مهارت‌های اساسی تعامل با دیگران، همکاری در گروه و احترام به تفاوت‌ها را می‌آموزند. روان‌شناسی کودک به معلمان کمک می‌کند تا با طراحی فعالیت‌های گروهی و استفاده از شیوه‌های مثبت ارتباطی، این مهارت‌ها را تقویت کنند.

از سوی دیگر، رشد شناختی کودکان در این مرحله شامل پیشرفت در تفکر منطقی، توانایی حل مسئله و درک روابط علت و معلولی است. آشنایی با نظریه‌های روان‌شناسی رشد، مانند نظریه پیاژه و ویگوتسکی، به معلمان این امکان را می‌دهد که روش‌های تدریس را متناسب با سطح شناختی دانش‌آموزان تنظیم کنند و مفاهیم پیچیده را به شیوه‌ای ساده و قابل‌درک آموزش دهند.

یکی از چالش‌های معلمان در این دوره، شناسایی و مدیریت تفاوت‌های فردی بین دانش‌آموزان است. هر کودک با توانایی‌ها، استعدادها و چالش‌های خاص خود وارد کلاس می‌شود. برخی ممکن است در یادگیری موضوعات جدید مشکل داشته باشند یا از اختلالاتی مانند بیش‌فعالی یا اضطراب رنج ببرند. روان‌شناسی کودک ابزارهای ارزشمندی در اختیار معلمان قرار می‌دهد تا

نیازهای ویژه هر دانش‌آموز را شناسایی کرده و برنامه‌های آموزشی یا حمایتی مناسب ارائه دهند.

روان‌شناسی کودک همچنین به معلمان کمک می‌کند تا به تأثیرات محیط خانواده و جامعه بر رفتار و یادگیری کودکان پی ببرند. برای مثال، کودکانی که از محیط خانوادگی ناسازگار می‌آیند، ممکن است رفتارهای چالش‌برانگیز نشان دهند یا در تمرکز بر درس مشکل داشته باشند. در چنین مواردی، معلمان می‌توانند با والدین همکاری کنند و راهکارهایی برای حمایت بیشتر از دانش‌آموز ارائه دهند. نکته دیگر اهمیت بازی و فعالیت‌های خلاقانه در یادگیری کودکان است. روان‌شناسی کودک نشان می‌دهد که بازی نه تنها برای تفریح بلکه برای توسعه مهارت‌های شناختی و اجتماعی کودکان ضروری است. معلمان می‌توانند از بازی‌ها و فعالیت‌های تعاملی برای تقویت یادگیری مفاهیم درسی استفاده کنند و به کودکان فرصت دهند تا از طریق تجربه‌های عملی یاد بگیرند.

در نهایت، روان‌شناسی کودک به معلمان کمک می‌کند تا نقش خود را به‌عنوان الگو و هدایتگر در زندگی دانش‌آموزان بهتر ایفا کنند. هر رفتاری که معلم از خود نشان می‌دهد، بر نگرش، اعتماد به نفس و انگیزه کودکان اثر می‌گذارد. معلمان ابتدایی با بهره‌گیری از دانش روان‌شناسی کودک، می‌توانند نه تنها به موفقیت تحصیلی بلکه به رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان کمک کنند. این شناخت و کاربرد، سنگ بنای ساخت یک نسل آگاه، خلاق و مسئول است که نه تنها در دوران مدرسه بلکه در سراسر زندگی به موفقیت دست می‌یابد. سلطانی، ف. (۱۳۹۴).

فصل اول

تعریف روان‌شناسی کودک و اهمیت آن در آموزش ابتدایی

روان‌شناسی کودک شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که به مطالعه رشد، رفتار و فرآیندهای ذهنی کودکان از بدو تولد تا نوجوانی می‌پردازد. این حوزه تلاش می‌کند تغییرات جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی کودکان را بررسی کند و عواملی مانند محیط، ژنتیک، تجارب فردی و شرایط اجتماعی را که بر رشد و رفتار کودکان تأثیر می‌گذارند، تحلیل کند. آگاهی از روان‌شناسی کودک برای معلمان ابتدایی اهمیت بسیاری دارد، زیرا این دوره سنی پایه‌گذار شخصیت، توانایی‌های شناختی و مهارت‌های اجتماعی کودکان است. معلمان با شناخت اصول روان‌شناسی کودک می‌توانند محیط یادگیری را متناسب با نیازها و توانایی‌های دانش‌آموزان طراحی کنند. این آگاهی به آن‌ها کمک می‌کند تا مراحل رشد کودکان را بهتر درک کرده و روش‌های آموزشی مناسب برای هر کودک را انتخاب کنند. درک تفاوت‌های فردی و احترام به نیازهای منحصربه‌فرد هر کودک، به معلمان این امکان را می‌دهد که محیطی پویا و انگیزشی برای یادگیری فراهم کنند. این دانش همچنین به مدیریت بهتر رفتارهای چالش‌برانگیز و تقویت اعتمادبه‌نفس کودکان کمک می‌کند. عوامل خارجی مانند محیط خانوادگی و اجتماعی نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و یادگیری کودکان ایفا می‌کنند. معلمان با آگاهی از این عوامل می‌توانند تأثیر مثبت بیشتری بر دانش‌آموزان داشته باشند و با همکاری والدین و جامعه، حمایت‌های لازم را ارائه دهند. روان‌شناسی کودک ابزاری قدرتمند برای درک بهتر کودکان و کمک به رشد همه‌جانبه آن‌ها است و به معلمان امکان می‌دهد تا نقش مؤثرتری در مسیر تحصیلی و زندگی کودکان ایفا کنند. حسینی، ر. (۱۳۹۷).

روان‌شناسی کودک شاخه‌ای از روان‌شناسی است که به مطالعه رشد، رفتار و فرآیندهای ذهنی کودکان از تولد تا نوجوانی می‌پردازد. این حوزه به بررسی نحوه یادگیری، تفکر، احساسات، و تعاملات اجتماعی کودکان می‌پردازد و عوامل مؤثر بر رشد آن‌ها را تحلیل می‌کند. روان‌شناسی کودک به دنبال درک این موضوع است که چگونه محیط، ژنتیک، تجربه‌های فردی، و عوامل اجتماعی بر رشد جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی کودکان تأثیر می‌گذارند. اهمیت روان‌شناسی کودک در آموزش ابتدایی غیرقابل‌انکار است. دوره ابتدایی، زمانی حیاتی در رشد و شکل‌گیری شخصیت و مهارت‌های یادگیری کودکان است. درک روان‌شناسی کودک به معلمان این امکان را می‌دهد که نیازها، توانایی‌ها و چالش‌های فردی دانش‌آموزان را شناسایی کرده و محیط یادگیری را به‌گونه‌ای طراحی کنند که پاسخگوی این نیازها باشد. این آگاهی به معلمان کمک می‌کند تا :

- روش‌های تدریس مؤثری انتخاب کنند که با سطوح رشد شناختی و عاطفی کودکان همخوانی داشته باشد .

- فضایی حمایتگر و امن ایجاد کنند که دانش‌آموزان در آن احساس راحتی و اعتماد کنند .

- رفتارهای چالش‌برانگیز را مدیریت کنند و به کودکان کمک کنند تا مهارت‌های حل مسئله و کنترل هیجانات را یاد بگیرند .

- برنامه‌های آموزشی را بر اساس تفاوت‌های فردی تنظیم کنند تا هر دانش‌آموز بتواند با سرعت و روش مناسب خود پیشرفت کند روان‌شناسی کودک همچنین به معلمان کمک می‌کند تا نقش خود را به‌عنوان الگو و حامی در رشد اجتماعی و عاطفی دانش‌آموزان درک کنند. این شناخت به آن‌ها اجازه می‌دهد تا با ایجاد تعاملات مثبت، اعتمادبه‌نفس و انگیزه را در کودکان تقویت کنند و به رشد همه‌جانبه آن‌ها کمک کنند. روان‌شناسی کودک شاخه‌ای از روان‌شناسی است که به مطالعه فرآیندهای رشد و تغییرات جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی کودکان از بدو تولد تا نوجوانی می‌پردازد. این علم به بررسی چگونگی یادگیری، تفکر، و رفتار کودکان در مراحل مختلف رشد و همچنین عوامل تأثیرگذار بر این فرآیندها می‌پردازد.

درک روان‌شناسی کودک نه تنها برای متخصصان این حوزه بلکه برای معلمان ابتدایی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا آن‌ها در شکل‌دهی به مسیر تحصیلی و شخصیتی کودکان نقشی کلیدی دارند. آقاخانی، م. (۱۳۹۶)

دوره ابتدایی زمانی حساس و حیاتی در زندگی کودکان است که در آن پایه‌های یادگیری، مهارت‌های اجتماعی و عاطفی و اعتمادبه‌نفس شکل می‌گیرد. درک مفاهیم روان‌شناسی کودک به معلمان این امکان را می‌دهد که نیازهای فردی هر کودک را بشناسند و آموزش را بر اساس ظرفیت‌ها و توانمندی‌های آن‌ها طراحی کنند. کودکان در این مرحله به‌سرعت در حال تغییر و تکامل هستند و این تغییرات بر نحوه یادگیری و تعامل آن‌ها با دیگران تأثیر می‌گذارد. معلمان با استفاده از دانش روان‌شناسی کودک می‌توانند به شیوه‌ای هدفمندتر به هدایت و حمایت دانش‌آموزان بپردازند. یکی از جنبه‌های مهم روان‌شناسی کودک، درک مراحل مختلف رشد و تأثیر آن‌ها بر یادگیری است. برای مثال، کودکان در سنین ابتدایی معمولاً در مرحله تفکر عینی قرار دارند و مفاهیم را از طریق تجربه‌های عملی و مشاهده بهتر درک می‌کنند. آگاهی از این مسئله به معلمان کمک می‌کند تا روش‌های تدریس خود را با نیازهای شناختی کودکان هماهنگ کنند و از شیوه‌هایی مانند بازی‌های آموزشی، داستان‌گویی و فعالیت‌های گروهی استفاده کنند.

عوامل عاطفی نیز نقش بسزایی در موفقیت تحصیلی کودکان ایفا می‌کنند. کودکانی که در محیطی امن و حمایتگر قرار دارند، اعتمادبه‌نفس بیشتری در یادگیری نشان می‌دهند و در برابر چالش‌ها مقاوم‌تر هستند. روان‌شناسی کودک به معلمان کمک می‌کند تا حساسیت‌های عاطفی کودکان را درک کرده و از روش‌هایی برای تقویت احساس امنیت و ارزشمندی در کلاس استفاده کنند. به‌عنوان مثال، ایجاد فرصت برای ابراز احساسات، تشویق به همکاری و فراهم کردن محیطی که در آن اشتباه به‌عنوان بخشی از فرآیند یادگیری پذیرفته شود، می‌تواند به رشد عاطفی کودکان کمک کند.

روان‌شناسی کودک همچنین به معلمان کمک می‌کند تا تفاوت‌های فردی بین دانش‌آموزان را بشناسند و از آن‌ها در طراحی برنامه‌های آموزشی بهره

ببرند. هر کودک باشخصیت، استعدادها و سبک یادگیری خاص خود وارد کلاس می‌شود. برخی ممکن است در درک مطالب درسی سرعت بیشتری داشته باشند، در حالی که برخی دیگر نیاز به زمان و حمایت بیشتری دارند. آگاهی از این تفاوت‌ها به معلمان اجازه می‌دهد تا به‌جای استفاده از یک روش کلی، از رویکردهای متنوع و انعطاف‌پذیر برای تدریس استفاده کنند. تأثیر محیط خانواده و جامعه بر رشد و رفتار کودکان از دیگر موضوعاتی است که روان‌شناسی کودک به آن می‌پردازد. معلمان می‌توانند با آگاهی از نقش عوامل خانوادگی، مانند سبک تربیتی والدین، وضعیت اقتصادی یا فرهنگی، و تعاملات اجتماعی کودکان، بهتر با مشکلات رفتاری یا تحصیلی آن‌ها برخورد کنند. درک این مسائل به معلمان امکان می‌دهد تا با همکاری خانواده‌ها، راهکارهای مناسبی برای حمایت از کودکان طراحی کنند. یکی دیگر از کاربردهای روان‌شناسی کودک در آموزش ابتدایی، مدیریت رفتارهای چالش‌برانگیز در کلاس درس است. کودکان ممکن است به دلایل مختلف، مانند اضطراب، خستگی یا مشکلات درونی، رفتارهای نامناسبی از خود نشان دهند. معلمان با استفاده از راهبردهای روان‌شناختی می‌توانند این رفتارها را به شکل مثبت هدایت کرده و به کودکان کمک کنند تا مهارت‌های خودتنظیمی را بیاموزند.

دانش روان‌شناسی کودک به معلمان کمک می‌کند تا اهمیت بازی و خلاقیت را در فرآیند یادگیری درک کنند. بازی نه تنها به‌عنوان یک فعالیت تفریحی بلکه به‌عنوان ابزاری برای تقویت تفکر، حل مسئله، و توسعه مهارت‌های اجتماعی عمل می‌کند. معلمان می‌توانند با طراحی فعالیت‌های خلاقانه و استفاده از بازی‌های تعاملی، تجربه یادگیری را برای کودکان جذاب‌تر و مؤثرتر کنند.

روان‌شناسی کودک به معلمان این امکان را می‌دهد که نقش خود را به‌عنوان حامیان رشد همه‌جانبه کودکان بهتر درک کنند. هر تصمیم و رفتار معلم در کلاس می‌تواند تأثیری عمیق بر انگیزه، اعتمادبه‌نفس و دیدگاه کودکان نسبت به خود و دنیای اطراف داشته باشد. از این رو، آگاهی از اصول روان‌شناسی کودک، ابزاری قدرتمند برای ایجاد تغییرات مثبت در زندگی دانش‌آموزان است. سلطانی، ف. (۱۳۹۴).

مراحل رشد کودکان: جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی:

رشد کودکان فرآیندی پیچیده و چندبعدی است که شامل تغییرات تدریجی در توانایی‌ها و ویژگی‌های جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی آن‌ها می‌شود. هر یک از این جنبه‌ها با یکدیگر در تعامل هستند و به پیشرفت کلی کودک کمک می‌کنند.

رشد جسمی شامل تغییرات در بدن کودک، مانند افزایش قد، وزن، هماهنگی عضلات، و توسعه مهارت‌های حرکتی است. این رشد از زمان تولد آغاز می‌شود و در سال‌های ابتدایی زندگی بسیار سریع است. رشد حرکتی به دو دسته تقسیم می‌شود:

-مهارت‌های حرکتی درشت مانند دویدن، پریدن، و پرتاب کردن که نیاز به هماهنگی بزرگ‌عضلات دارند.

-مهارت‌های حرکتی ظریف مانند نقاشی، نوشتن، و بستن بند کفش که نیازمند هماهنگی دقیق‌تری هستند.

معلم‌ان ابتدایی باید توجه داشته باشند که رشد جسمی کودکان در سرعت‌های متفاوتی اتفاق می‌افتد و برخی ممکن است به حمایت بیشتری برای توسعه این مهارت‌ها نیاز داشته باشند.

رشد عاطفی به توانایی کودک در شناخت، بیان و مدیریت احساسات خود و همچنین درک احساسات دیگران اشاره دارد. این جنبه از رشد در سال‌های ابتدایی زندگی پایه‌ریزی می‌شود و تأثیر مهمی بر رفتار و روابط اجتماعی کودکان دارد.

-درک احساسات: کودکان یاد می‌گیرند احساساتی مانند شادی، ترس و خشم را شناسایی کنند.

-مدیریت هیجانات: آن‌ها به تدریج توانایی پیدا می‌کنند که احساسات خود را کنترل کنند، مانند مقابله با ناامیدی یا تأخیر در ارضای خواسته‌ها. معلم‌ان

می‌توانند با ایجاد فضایی امن، به کودکان کمک کنند تا احساسات خود را به شیوه‌ای مناسب ابراز کنند و مهارت‌های تنظیم هیجانی را یاد بگیرند .

رشد اجتماعی شامل توانایی کودک برای برقراری ارتباط با دیگران، همکاری، حل تعارضات و پیروی از قوانین اجتماعی است. کودکان در این مرحله یاد می‌گیرند که چگونه بخشی از یک گروه باشند و نقش‌های مختلف اجتماعی را ایفا کنند .

-تعامل با همسالان: بازی‌های گروهی و فعالیت‌های کلاسی فرصتی برای یادگیری مهارت‌های اجتماعی مانند همکاری و همدلی فراهم می‌کنند .

-پذیرش تفاوت‌ها: کودکان با افراد با پیشینه‌ها و شخصیت‌های مختلف آشنا می‌شوند و یاد می‌گیرند که تفاوت‌ها را بپذیرند. معلمان می‌توانند با تشویق به کارگروهی و فراهم کردن فرصت‌های مشارکتی، این جنبه از رشد را تقویت کنند .

رشد شناختی به توانایی کودک در تفکر، یادگیری، حل مسئله و درک مفاهیم اشاره دارد. این رشد شامل فرآیندهای ذهنی مانند حافظه، تمرکز، و زبان است و در سال‌های ابتدایی بسیار سریع اتفاق می‌افتد .

-مراحل تفکر: طبق نظریه پیاژه، کودکان در سنین ابتدایی در مرحله تفکر عینی قرار دارند و یادگیری از طریق تجربه‌های عملی برایشان آسان‌تر است . احمدی، س. (۱۳۹۵).

-توسعه زبان: زبان به‌عنوان ابزاری برای تفکر و برقراری ارتباط، به‌سرعت در این سنین پیشرفت می‌کند .

معلمان می‌توانند با طراحی فعالیت‌های متنوع و استفاده از روش‌های تعاملی، توانایی‌های شناختی کودکان را تقویت کنند .

درک این مراحل رشد به معلمان کمک می‌کند تا برنامه‌های آموزشی را بر اساس نیازهای هر کودک تنظیم کنند و محیط یادگیری را به‌گونه‌ای فراهم کنند که تمام جنبه‌های رشد به خوبی مورد حمایت قرار گیرند. روان‌شناسی کودک یک شاخه از روان‌شناسی است که به مطالعه رشد، رفتار و فرآیندهای

ذهنی کودکان از بدو تولد تا نوجوانی می‌پردازد. این حوزه تلاش دارد تا تغییرات جسمی، عاطفی، اجتماعی و شناختی که در دوران رشد کودک رخ می‌دهد را بررسی کرده و عواملی چون ژنتیک، محیط و تجارب فردی را که بر رفتار و یادگیری کودک تأثیر می‌گذارند، تحلیل کند. در این فرآیند، روان‌شناسان کودک به دنبال درک بهتر از نحوه تفکر، احساسات و تعاملات اجتماعی کودکان هستند تا بتوانند رفتارها و نیازهای آن‌ها را درک کنند و برنامه‌های آموزشی و درمانی بهینه‌ای طراحی کنند. آقاخانی، م. (۱۳۹۶)

اهمیت روان‌شناسی کودک در آموزش ابتدایی به‌ویژه در دنیای امروز بسیار پررنگ است. دوران ابتدایی، دوره‌ای حساس در رشد شخصیت و توانمندی‌های مختلف کودکان است که در آن، پایه‌های اولیه تفکر، مهارت‌های اجتماعی، عاطفی و شناختی شکل می‌گیرد. آگاهی معلمان از اصول روان‌شناسی کودک کمک می‌کند تا آنان بتوانند بهتر و مؤثرتر با کودکان در این دوران ارتباط برقرار کنند. این آگاهی به معلمان این توانایی را می‌دهد که آموزش‌ها و روش‌های تدریس خود را با توجه به توانایی‌های شناختی و عاطفی کودکان تنظیم کنند و از این طریق شرایط بهتری برای یادگیری آن‌ها فراهم آورند.

روان‌شناسی کودک به معلمان کمک می‌کند تا درک بهتری از مراحل رشد و تغییرات مختلف کودک داشته باشند. به‌عنوان مثال، می‌دانند که یک کودک در سنین ۶ تا ۷ سالگی در مرحله‌ای از رشد شناختی قرار دارد که بیشتر از تجربیات عملی برای یادگیری استفاده می‌کند و این نیازمند طراحی فعالیت‌هایی است که به آن‌ها اجازه دهد تا از طریق تجربه و تعامل با محیط یاد بگیرند. این اطلاعات به معلمان کمک می‌کند تا نیازهای خاص هر کودک را شناسایی کرده و روش‌های آموزشی مناسب را برای او پیاده‌سازی کنند. با درک روان‌شناسی کودک، معلمان قادر به شناسایی و مدیریت رفتارهای چالش‌برانگیز خواهند بود. بسیاری از رفتارهای کودکان می‌توانند ناشی از نیازهای عاطفی و روانی آن‌ها باشند. برای مثال، کودکانی که در خانواده‌های نامساعد زندگی می‌کنند ممکن است دچار اضطراب یا عدم امنیت شوند که این امر بر رفتار آن‌ها در کلاس درس تأثیر می‌گذارد. معلمان با استفاده از دانش روان‌شناسی کودک می‌توانند این رفتارها را بهتر درک کرده و